

Älgbetesskador i tallungskog

Härjedalens ÄFO 2014

RESULTATBLAD 25
2014

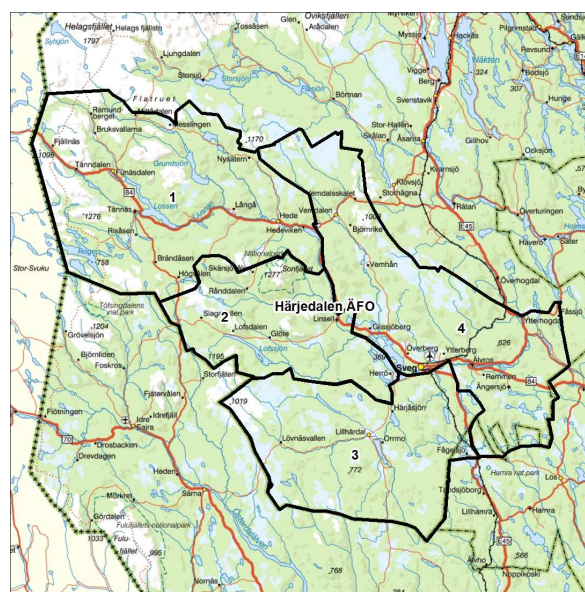
Inom förvaltningen av älg och skog eftersträvas en älgstam som inte orsakar betesskador på tallungskog som överstiger de mål som formulerats för ett förvaltningsområde. På uppdrag av länsstyrelsen och markägare i Jämtlands län har Svensk Naturförvaltning AB inventerat älgbetesskador i tallungskog i Härjedalens älgförvaltningsområde (ÄFO). Inventeringen anpassades för att kunna redovisa betesskadorna i fyra delområden.

METODIK

Inventeringen utfördes enligt Skogsstyrelsens instruktion för inventering av älgbetesskador (ÄBIN). Metodiken bygger på att inventering sker i provtytor i ungskogar (avdelningar) som ligger i ett slumpmässigt urval av rutor om en kvadratkilometer. Initialt sker ett urval av avdelningar från Skogsstyrelsens register över faktiska avverkningsområden och dessa inventeras om de uppfyller följande kriterier:

- En genomsnittlig höjd för avdelningens produktionsstammar mellan 1 och 4 m.
- En andel av produktionsstammarna (ej undertryckta stammar) på minst 10% tall.
- En avdelningsareal på minst 0,5 ha.

I provtyorna registreras alla stammar över halva medelmaxhöjden. Medelmaxhöjden är genomsnittshöjden på de två högsta barrträden i provytan. Varje registrerad tallstam undersöks med avseende på skador. Betesskador klassas som färsk eller gamla där färsk skada definieras som skada vilken skett efter föregående års tillväxtsång.

Figur 1. Karta över Härjedalens ÄFO med dess fyra delområden.

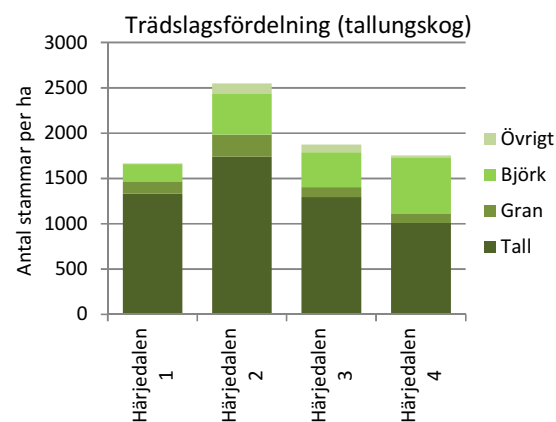
STAMTÄTHET OCH TRÄDSLAGSFÖRDELNING

Inventeringen är utförd i ungskogar med minst 10% tall vilket innebär att urvalet inte representerar alla ungskogar i ÄFO:t.

Stamtäthet och trädslagsfördelning för stammar över halva medelmaxhöjden varierar mellan de olika delområdena (figur 2 och tabell 1). Avdelningarna som inventerats domineras av tall vars andel av det totala stamantalet varierar mellan 58% och 80%.

Tabell 1. Stamantal per ha för tallungskog i Härjedalens ÄFO.

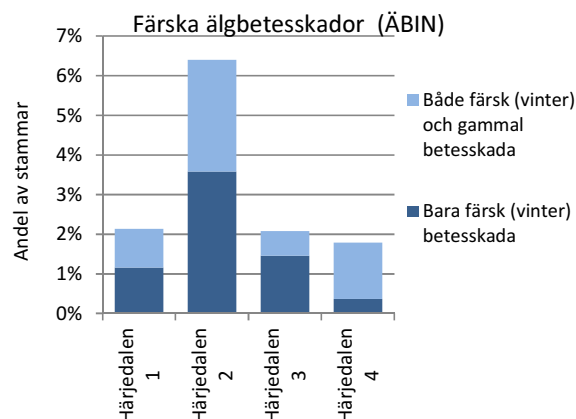
	Tall	Gran	Björk	Övrigt	Totalt
Härjedalen 1	1331	137	188	10	1667
Härjedalen 2	1741	243	449	116	2549
Härjedalen 3	1294	111	383	86	1875
Härjedalen 4	1009	106	618	22	1754
Härjedalens ÄFO	1240	135	475	49	1899

Figur 2. Stamantal och trädslagsfördelning för respektive delområde.

ÄLGBETESSKADOR

- Andelen stammar av tall med färsk skador låg i genomsnitt på 3% för hela ÄFO:t. Delområde 2 har högre andel av både färsk och gamla skador än övriga delområden (figur 3, tabell 2). Det tyder på att skadetrycket i området varit jämförelsevis högre även tidigare år.
- Stammar med färsk skador kan även ha gamla skador. Andelen stammar med bara färsk skador, dvs tidigare oskadade stammar som skadats under vintern var i genomsnitt 1% (figur 3, tabell 2).
- En del skador som orsakats av annat än älg och gamla skador som inte säkert kunnat bestämmas som älgbetesskador benämns som "övrig skada" i tabell 2. Bland dessa skador finns således även en okänd andel gamla älgbetesskador.
- Av 1240 tallar, som var genomsnittlig stamtäthet per ha, var 186 skadade av älgbete (tabell 3).
- Andelen helt oskadade tallstammar var i genomsnitt 64% för hela ÄFO:t men varierade mellan 50 och 70% (tabell 2).

Figur 3. Skattad andel tallstammar med färsk betesskador i respektive delområde.

Tabell 2. Skattad andel tallstammar med olika kategorier av skador för respektive delområde. Totala andelen stammar med färsk skador (första kolumnen) är även uppdelad i de gråmarkerade kolumnerna på stammar med bara färsk skador (tidigare oskadade) respektive stammar med både färsk och gamla skador (tidigare skadade som skadats igen under vintern). Procentalen är avrundade till jämna heltal.

	Färsk (vinter)	Bara färsk (vinter) betesskada	Både färsk (vinter) och gammal betesskada	Bara gammal betesskada	Ej betesskada men övrig skada	Ingen skada
Härjedalen 1	2%	1%	1%	13%	23%	62%
Härjedalen 2	6%	4%	3%	19%	24%	50%
Härjedalen 3	2%	1%	1%	8%	20%	70%
Härjedalen 4	2%	0%	1%	10%	19%	69%
Härjedalens ÄFO	3%	1%	2%	12%	21%	64%

Tabell 3. Skattat antal tallstammar per ha med älgskador (färsk + gamla), övriga skador och utan skador.

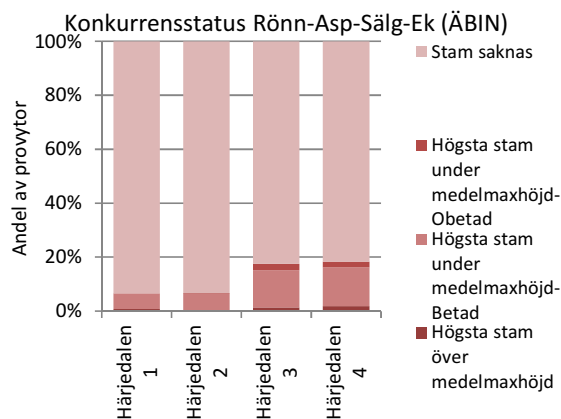
	Älgskadade	Övrig skada	Ingen skada	Totalt
Härjedalen 1	200	306	825	1331
Härjedalen 2	453	418	871	1741
Härjedalen 3	129	259	906	1294
Härjedalen 4	121	192	696	1009
Härjedalens ÄFO	186	260	794	1240

RASE

Inventering av RASE (rönn, asp, sälj och ek) är ett relativt nytt inslag i älgbetesinventering och syftar till att få underlag för att avgöra i vilken omfattning dessa trädslag är träd-bildande, eller har god konkurrensstatus. Stammar av RASE som är lika höga eller högre än barrstammarna förväntas ha möjlighet att bli ett träd i den framtida skogen.

I Härjedalens ÄFO förekommer rönn, asp eller sälj i 14% av provytorna. Andelen ytor med stammar över medelmaxhöjden var i genomsnitt 1%. Stammar under medelmaxhöjd var oftast betade (figur 4).

Hur dessa siffror skall tolkas och relateras till önskad andel RASE i äldre bestånd återstår att utreda.

Figur 4. Förekomst av RASE i Härjedalens ÄFO.